

VOORSTEL VOOR EEN ONDERWIJSKWALIFICATIE

Moderne talen

---

1. Algemene informatie

1.1 BENAMING

Moderne Talen

1.2 NIVEAU

Vier

1.3 AANVRAGERS EN BETROKKEN ACTOREN

Het Vlaams Talenplatform¹

Datum van indiening
06/05/2021

---

¹ <http://www.vlaamstalenplatform.be/>

2. Inhoud

2.1 ONDERWIJSDOELEN

Eindtermen

De studierichting Moderne Talen wordt ingevuld met de eindtermen van de basisvorming van de derde graad doorstroomfinaliteit (cfr. Decreet betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs en diverse andere verwante maatregelen. Goedgekeurd op 12/02/2021)

Specifieke eindtermen

Het specifieke gedeelte van de studierichting Moderne Talen wordt ingevuld met specifieke eindtermen. Het voorstel is als volgt:

1. Het hele pakket specifieke eindtermen m.b.t. algemene doorstroomcompetenties dat onderdeel is van alle domeinoverschrijdende doorstroomrichtingen.
2. Het hele pakket specifieke eindtermen van de studierichting 'Taal en Communicatiewetenschappen' (finaliteit domeingebonden doorstroom – tso, cfr. Decreet betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs en diverse andere verwante maatregelen. Goedgekeurd op 12/02/2021) overnemen, met uitzondering van de specifieke eindtermen die betrekking hebben op het luik communicatiewetenschappen. Dat pakket voorziet:
  - specifieke eindtermen rond talen in het algemeen: algemene aspecten m.b.t. taalsystematiek, sociolinguïstiek m.i.v. interculturele aspecten, taalverwerving en taalontwikkeling, pragmatiek, communicatieve vaardigheden (mediation);
  - specifieke eindtermen Nederlands: taalsystematiek, literatuur, communicatieve vaardigheden;
  - specifieke eindtermen Engels en Frans ter verbreding en verdieping van de eindtermen Engels en Frans van de basisvorming: communicatieve vaardigheden, taalsystematiek, literatuur, sociolinguïstiek en pragmatiek. Er worden geen hogere niveaus van taalvaardigheid voor die talen opgelegd: de graad van abstractie wordt m.a.w. verhoogd voor die talen, maar de ERK-niveaus wijzigen niet;
  - specifieke eindtermen Duits: communicatieve vaardigheden, taalsystematiek, Landeskunde en literatuurbeleving.
3. Een vierde moderne vreemde taal op niveau A1+ van het ERK (communicatieve vaardigheden, taalsystematiek, sociolinguïstiek). Er wordt voorgesteld om die taal niet te specificeren. De scholen hebben de vrijheid om de taal in te vullen naar eigen goeddunken. Dat impliceert dat er nieuwe doelen geschreven moeten worden. De specifieke eindterm m.b.t. taalsystematiek (o.a. spraakkunst) wordt generiek geformuleerd aangezien er niet kan verwezen worden naar een specifieke taal.
4. Een introductie tot taaltechnologie (talen algemeen) waarvoor nieuwe doelen geschreven moeten worden:
  - kritisch leren omgaan met taaltechnologische tools:
    - kennismaken met de voor- en nadelen van het inzetten van verschillende taaltechnologische tools zoals DeepL, Google Translate, Grammarly, DuoLingo, Siri ...);
    - knelpunten inzien van taaltechnologische tools door bijvoorbeeld een automatische vertaling van een tekst te vergelijken met de oorspronkelijke tekst;

- het maatschappelijke en wetenschappelijke belang van taaltechnologie inzien binnen het domein van digital humanities (zoals forensische taalkunde, toepassingen binnen psychologie, profilering voor politieke of commerciële doeleinden, vertaalbehoeften, informatie-explosie en -controle, verantwoord omgaan met data).

2.2 BEROEPSKWALIFICATIE

Niet van toepassing

3. Analyse decretale criteria

3.1 DE MAATSCHAPPELIJKE, ECONOMISCHE EN CULTURELE BEHOEFTE

Belang van sterk talenonderwijs

De maatschappelijke impact van de tanende talenkennis van onze jongeren en van de dalende inschrijvingscijfers in de talenopleidingen dient ernstig genomen te worden: bedrijven missen kansen door de gebrekkige taalvaardigheid van hun werknemers, rechtbanken, advocatenkantoren en consultants vinden steeds moeilijker twee- of meertalige juristen, docenten in alle domeinen stellen gebrekkige schriftelijke vaardigheden vast bij hun studenten... Kortom: tal van sectoren smeken om taalvaardige werknemers.

Het Vlaams Talenplatform onderstreept het maatschappelijke belang van talen en dus ook van kwalitatief talenonderwijs²:

- Taal is de toegangspoort tot enkele essentiële vaardigheden voor de samenleving van vandaag zoals kennis, inzicht, communicatieve vaardigheden en kritisch en probleemoplossend denken.
- Literatuur speelt een cruciale rol in het bevorderen van taalbewustzijn en taalverwerving, maar heeft daarnaast ook een groot potentieel om inlevingsvermogen, cultureel bewustzijn, mondig burgerschap en maatschappelijk inzicht te bevorderen.
- Talige expertise vormt de motor van heel wat technologische innovatie (bv. analyse van big data, spraakherkenning, vertaaltechnologie).
- Een goede talenkennis en intercultureel inzicht zijn van groot belang in een wereld waarin contacten over (taal)grenzen heen steeds belangrijker worden. Het beheersen van zowel de eigen taal als andere talen bevordert wederzijds begrip en internationale samenwerking. Het versterkt de vaardigheid om overtuigend, respectvol en met oog voor complexiteit en nuance te communiceren. En toch wordt het maatschappelijke belang van dergelijke 'geletterdheid' schromelijk onderschat.
- Vlaanderen is gesitueerd in het hart van Europa, op het snijvlak van verschillende talen en culturen en in een land met drie officiële landstalen. De regio staat vanouds bekend als meertalig en is afhankelijk van mensen die zich in verschillende talen kunnen uitdrukken. Een goede kennis van de eigen taal, literatuur en cultuur is een belangrijke voorwaarde voor het aanleren van vreemde talen. Kennis van vreemde talen is dan weer cruciaal voor vaardigheden

² Opiniestuk Vlaams Talenplatform in De Tijd (21 mei 2019): *We kunnen dalend taalniveau bij jongeren weer opkrikken.*

op het terrein van interculturele communicatie. Literatuur bevordert het inlevingsvermogen in andere werelden. De studie van de eigen taal in combinatie met die van andere talen en culturen biedt inzicht in complexe culturele kwesties, wat broodnodig is om goed te functioneren in de diverse samenleving van vandaag.

- Vaardigheden zoals kritisch denken en creativiteit, die volgens het World Economic Forum de komende jaren een sleutelrol zullen spelen op de arbeidsmarkt, worden in taalopleidingen ontwikkeld, bovenop essentiële talige vaardigheden zoals lees-, spreek-, schrijf- en luistervaardigheid, die minstens even gegeerd zijn op de arbeidsmarkt. Niet enkel cijfermatige of digitale geletterdheid, maar ook talige geletterdheid zijn dus noodzakelijk in het maatschappelijk en economisch weefsel van de toekomst.

Hier kan nog aan toegevoegd worden dat de ons omringende landen steeds sterker inzetten op het concept 'buurtalenonderwijs', waarbij gestreefd wordt naar een grondige kennis en beheersing van de buurtalen. Dit wordt geconcretiseerd in tal van projecten en initiatieven, vooral in en rond de Euregio. Voor Vlaanderen zou dat betekenen dat er sterk wordt ingezet op het Frans, het Engels en het Duits.

Dalende talenkennis

De PISA-resultaten van 2018 hebben voor Vlaanderen een duidelijke daling aangetoond op het vlak van begrijpend lezen in het Nederlands bij vijftienjarigen. Het PIRLS-onderzoek van 2016 naar het niveau van begrijpend lezen in het vierde leerjaar suggereert dat de leesvaardigheid in Vlaanderen in vrije val is (Van Damme et al., 2019). De tendens van eerdere studies wordt daarmee bevestigd. De European Survey on Language Competences (ESLC) van 2012 heeft uitgewezen dat onze Vlaamse jongeren goed scoren voor Engels maar minder goed voor Frans. De peiling Frans basisonderwijs van 2018 heeft ondermaatse prestaties voor lezen en spreken blootgelegd. Die dalende trend dient gekaderd te worden in een bredere problematiek die talenkennis in het algemeen betreft.

Er zijn indicaties dat ook in het hoger onderwijs de kennis van het Frans sterk achteruitgaat (zie o.a. Vanneste, 2012). Onderzoek³ en officiële screeningstesten in het hoger onderwijs bevestigen de indruk dat slechts een minderheid van de studenten het niveau B1 behaalt bij de start van de bachelor. Taalvaardigheidscurricula, die vandaag reeds een belangrijke remediëringcomponent inhouden, kunnen niet nog grotere lacunes opvangen. De leerkracht Frans onderwijst een vreemde taal waarmee Vlaamse jongeren weinig in contact komen, in tegenstelling tot het Engels, dat zeer aanwezig is en op een positiever imago kan steunen. De kennis van het Frans wordt minder dan ooit via osmose verworven. Frans is nochtans nog steeds de meest gevraagde vreemde taal in vacatures (vóór het Engels). In vacatures blijken de moderne vreemde talen (voornamelijk Frans en Engels, maar ook Duits) belangrijke en veelgevraagde kwalificaties⁴. Sleutelactoren in de Vlaamse bedrijfswereld (UNIZO, VBO en VOKA) erkennen trouwens het belang van het Frans in ons economische bestel⁵. Veel werkgevers, in de openbare én in de privésector, verwachten immers van hun werknemers nog steeds een goede taalbeheersing maar vinden niet voldoende twee- of meertalige werknemers. Een versterking van de moderne talen dringt zich dus op.

---

³ Martens, L., Voets, E. (2011). *stERK in Frans*. School of Education Associatie KULeuven

⁴ Simons, M. & Morard, Y. (2019). De l'utilité du français à l'école en Flandre. *Le français dans le monde* 421. 44-45.

⁵ Heyvaert, L., Nouwen, N., Buysse, L., Vosters, R., Herman, L., Bernaerts, L., Van Goethem, H. (2019). Wankelende PISA-taaltoren toont nood aan Talenplan. *De Tijd*.

Dalende inschrijvingsaantallen in de talenopleidingen

Het Vlaams Talenplatform wijst op de dalende inschrijvingsaantallen in de opleidingen Taal- en letterkunde en Toegepaste taalkunde, in de professionele bacheloropleidingen secundair onderwijs met optie talen, en in de taalopleidingen in het volwassenenonderwijs. Een rechtstreeks gevolg hiervan is het steeds nijpender lerarentekort en het dalend aantal taalleraren met een specifiek talendiploma. Het aantal studenten dat talen studeert is in vijf jaar met meer dan 20% gedaald (zie Dataloep Hoger Onderwijs). Dat kan op korte termijn leiden tot een tekort aan degelijk opgeleide leraren Nederlands, Frans, Engels, Duits en klassieke talen in het Nederlandstalige secundair onderwijs van Brussel en Vlaanderen. Leraar Frans is nu al een van de officiële knelpuntenberoepen (gegevens VDAB, 2019) en zonder doeltreffende maatregelen zullen de tekorten ook voor de andere talen nog toenemen. Zo werd in Brussel recent nog de noodklok geluid vanwege een groot tekort aan leraren Nederlands.

In Nederland stelt zich hetzelfde probleem: een continue daling van de instroomcijfers in de talenopleidingen en een groot lerarentekort bij vakken zoals Frans en Duits. Het Deltaplan voor universitaire talenstudies opgesteld door het Nationaal Platform voor de Talen in opdracht van het Disciplineoverleg Letteren en Geschiedenis van de geesteswetenschappelijke faculteiten van de Nederlandse universiteiten constateert dat de talen in het algemeen een imago probleem hebben⁶. De trendanalyse wijst verder uit dat leerlingen een beperkt zicht hebben op de toch talrijke carrièremogelijkheden die talenstudies bieden en dat er geen goede aansluiting tussen het scholencurriculum en de universitaire studies is. Dat zou deels verklaren waarom leerlingen niet in groten getale voor een talenstudie kiezen. Een plan voor de talenstudies moet vooral een verhoging van de status van talen beogen en de relevantie en aantrekkelijkheid van de talenstudies onder de aandacht brengen. Daarom worden in het Deltaplan uitgebreide maatregelen aangekondigd om het enthousiasme voor de talenstudies te vergroten en om de banden met het voortgezet onderwijs te versterken. Naast een studiekeuzecampagne is het de bedoeling om via een vernieuwing van de talencurricula te komen tot een betere aansluiting van het voortgezet onderwijs met hogere talenopleidingen. Een grotere instroom in opleidingen die op hun beurt lerarenopleidingen kunnen voeden, wordt ook noodzakelijk geacht voor de aanpak van het lerarentekort.

Een nieuw perspectief in taalonderwijs: kennismaken met taaltechnologie

Artificiële intelligentie en taaltechnologie zijn alomtegenwoordig in het dagelijkse leven. Leerlingen zijn er vaak al vertrouwd mee en gebruiken ze dagelijks (bv. automatische tekstcorrectie, vertaalsoftware of zoekopdrachten), dus inzicht in dit aspect van taal heeft een plaats in hedendaags taalonderwijs. Het helpt leerlingen om bewuster en kritischer met de taaltechnologie en hedendaagse communicatie om te gaan. Bovendien raakt taaltechnologie aan veel domeinen binnen de maatschappij. Dat interdisciplinaire karakter van taaltechnologie maakt dit onderdeel belangrijk binnen de domeinoverschrijdende doorstroomrichting Moderne Talen. Sterke taalprofielen zijn gegeerd op de arbeidsmarkt in het algemeen en taaltechnologie speelt daar vandaag voornamelijk een rol in. Met een onderdeel taaltechnologie kan het talenonderwijs ten slotte talige content inzetten voor de ambitieuze digitale competenties van de onderwijsvernieuwing.

---

⁶ *Talen centraal. Naar een Deltaplan voor de universitaire talenstudies.* Nationaal Platform voor de Talen, 2019.

3.2 DE ONDERWIJSKUNDIGE EN OPVOEDKUNDIGE CONTEXT

Aansluiting bij de doelgroep

De potentiële doelgroep bestaat vooral uit leerlingen die in de 2de graad secundair onderwijs de richting Moderne Talen volgen.

Instroom vanuit andere richtingen is ook mogelijk (zie ook rubriek 3.6).

Het bieden van een duidelijke finaliteit

Een voorstel van onderwijskwalificatie Moderne Talen sluit aan bij het profiel van het aso domeinoverschrijdende doorstroomfinaliteit. Dit voorstel van onderwijskwalificatie heeft een duidelijke doorstroomgerichte focus en draagt bij aan de versterking van de slaagkansen in opleidingen hoger onderwijs, meer specifiek binnen volgende studiegebieden (opleidingen):

- Academische bachelor
  - o Taal- en Letterkunde, Toegepaste Taalkunde, Gecombineerde studiegebieden (Afrikaanse Talen en Culturen, Oost-Europese Talen en Culturen, Oosterse Talen en Culturen, Taal- en Regiostudies)
  - o Gecombineerde studiegebieden (Global Communication, International Affairs, Sociaal-Economische Wetenschappen), Politieke en Sociale Wetenschappen, Rechten, Notariaat en Criminologische Wetenschappen
- Professionele bacheloropleidingen:
  - o Onderwijs
  - o Handelswetenschappen en Bedrijfskunde (Journalistiek, Media en Entertainment Business, Communicatiemanagement)

Doorstroom naar andere studiegebieden of opleidingen hoger onderwijs is zeker niet uitgesloten, maar de leerlingen worden er vanuit de onderwijskwalificatie Moderne Talen niet specifiek op voorbereid.

De mate waarin leermotivatie gestimuleerd wordt

In de 3de graad aso met domeinoverschrijdende doorstroomfinaliteit zijn al studierichtingen voorzien met een sterke talencomponent: Economie-Moderne Talen, Latijn-Moderne Talen en Moderne Talen-Wetenschappen. Dit zijn echter richtingen waar naast talen nog onderdelen van andere wetenschapsdomeinen worden aangeboden. Een nieuwe richting Moderne Talen in de 3de graad, komt tegemoet aan het profiel van leerlingen uit de 2de graad aso met domeinoverschrijdende doorstroomfinaliteit die sterk zijn voor moderne talen en die in de 3de graad van de doorstroomfinaliteit willen inzetten op talen, zonder daar nog onderdelen van een ander wetenschapsdomein aan toe te moeten voegen terwijl ze toch nog voldoende logische doorstroomopties behouden naar hoger onderwijs.

3.3 DE VERWACHTE INSTROOM EN UITSTROOM

We verwachten een voldoende grote instroom in de nieuwe studierichting Moderne Talen. Dit leiden we af uit volgende vaststellingen:

- Op basis van recente in- en uitstroomcijfers van de verwante studierichtingen die op dit moment worden aangeboden, kunnen we vaststellen dat de interesse voor moderne talen achteruitgaat. Toch zijn er nog steeds leerlingen die kiezen voor moderne talen, zowel in het secundair als in het hoger onderwijs.

- In het nieuwe aanbod na de modernisering zijn twee studierichtingen met Moderne Talen geschrappt: Grieks-Moderne Talen en Moderne Talen-Wiskunde. Een deel van de leerlingen die normaal gezien hiervoor kiezen zal mogelijk in het nieuwe aanbod voor Moderne Talen kiezen. Voor de volledigheid geven we mee dat dit richtingen zijn met een beperkt aantal leerlingen.
- In de studierichting Economie-Moderne Talen zitten momenteel leerlingen die een uitgesproken interesse en talent hebben voor moderne talen, economie of voor beide. In de toekomst zal de groep die een uitgesproken interesse heeft voor moderne talen kiezen voor de richting Moderne Talen.
- In de studierichting Latijn-Moderne Talen zitten momenteel leerlingen die een uitgesproken interesse en talent hebben voor moderne talen, klassieke talen of voor beide. In de toekomst zal de groep die een uitgesproken interesse heeft voor moderne talen kiezen voor de richting Moderne Talen.
- In de studierichting Moderne Talen-Wetenschappen zitten momenteel leerlingen die een uitgesproken interesse en talent hebben voor moderne talen, wetenschappen of voor beide. In de toekomst zal de groep die een uitgesproken interesse heeft voor moderne talen kiezen voor de richting Moderne Talen.
- Doordat ook in het aanbod in de tweede graad een nieuwe richting Moderne Talen wordt opgenomen, zullen leerlingen met een interesse voor Moderne Talen al vroeger dan momenteel het geval is een expliciete keuze kunnen maken voor Moderne Talen. Het is te verwachten dat een groot deel van die leerlingen ook in de derde graad zal kiezen voor Moderne Talen.

Instroom in verwante opleidingen

ONDERLIGGEND NIVEAU

	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Secundair onderwijs (2de graad)			
Economie	7612	7442	7482
Latijn	6103	6023	5843
Wetenschappen	9563	10041	10271

ZELFDE NIVEAU

	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Secundair onderwijs (3de graad aso)			
Economie-Moderne Talen	4769	4604	4630
Grieks-Moderne Talen	6	7	8
Latijn-Moderne Talen	1291	1140	1060
Moderne Talen-Wetenschappen	1708	1665	1745
Moderne Talen-Wiskunde	189	159	126

BOVENLIGGEND NIVEAU

	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Professionele bachelor			

Communicatiemanagement	1024	1071	1065
Journalistiek	421	411	386
Media en Entertainment Business	107	184	188
Kleuteronderwijs	1509	1332	1290
Lager onderwijs	2344	2363	2218
Secundair onderwijs	3011	2882	2696
Academische bachelor			
Afrikaanse talen en culturen	16	14	13
Communicatiewetenschappen	555	521	521
Oost-Europese talen en culturen	21	23	24
Oosterse talen en culturen	86	121	108
Sociaal-economische wetenschappen	147	123	105
Taal- en Letterkunde	675	686	625
Taal- en regiostudies	127	97	122
Toegepaste Taalkunde	639	595	559

Bovenstaande tabel geeft voor elke verwante studierichting/opleiding een overzicht van de leerling-/studentenpopulatie (uniek). Voor de tweede en derde graad secundair onderwijs worden enkel de aantallen voor het tweede leerjaar weergegeven, ter vergelijking met de uitstroomcijfers die ook enkel voor het tweede leerjaar in kaart worden gebracht. Voor het hoger onderwijs wordt gekeken naar het aantal studenten dat voor het eerst inschrijft in het eerste jaar van een opleiding. (Bron: Dataloep en Statistisch jaarboek onderwijs Vlaanderen)

Uitstroom uit verwante opleidingen

ONDERLIGGEND NIVEAU

	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Secundair onderwijs (2de graad aso)			
Economie	7429	7259	7271
Latijn	6087	6005	5814
Wetenschappen	9441	9923	10140

ZELFDE NIVEAU

	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Secundair onderwijs (3de graad aso)			
Economie-Moderne Talen	4630	4486	4492
Latijn-Moderne Talen	1278	1123	1044
Grieks-Moderne Talen	5	7	8
Moderne Talen-Wetenschappen	1652	1609	1685
Moderne Talen-Wiskunde	187	158	123

BOVENLIGGEND NIVEAU

	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Professionele bachelor			
Communicatiemanagement	685	729	676
Journalistiek	274	258	239
Media en Entertainment Business	/	86	21
Kleuteronderwijs	992	908	861
Lager onderwijs	1465	1359	1358
Secundair onderwijs	1928	1785	1754
Academische bachelor			
Afrikaanse talen en culturen	7	12	18
Communicatiewetenschappen	311	270	280
Oost-Europese talen en culturen	11	11	12
Oosterse talen en culturen	36	30	37
Sociaal-economische wetenschappen	50	67	65
Taal- en Letterkunde	501	478	424
Taal- en regiostudies	81	74	68
Toegepaste Taalkunde	399	386	371

(Bron: Statistisch jaarboek onderwijs Vlaanderen)

3.4 DE NOODZAKELIJKE MATERIËLE EN FINANCIËLE MIDDELEN EN EXPERTISE

Versillende instellingen bieden momenteel verwante studierichtingen aan: Economie-Moderne Talen, Latijn-Moderne Talen, Grieks-Moderne Talen, Moderne Talen-Wetenschappen, Moderne Talen-Wiskunde. De instellingen die een verwante opleiding aanbieden beschikken zodoende over de noodzakelijke expertise voor de studierichting Moderne Talen. Vermits de vierde taal vrij te kiezen is, zou een school kunnen kiezen voor een taal waarvoor ze extra expertise moet aantrekken. Scholen zullen bij de keuze van de vierde taal rekening houden met de beschikbare expertise op de arbeidsmarkt.

Er is geen specifieke infrastructuur nodig voor het inrichten van deze opleiding.

3.5 DE NOODZAKELIJKE SAMENWERKING, ALS DIE VEREIST IS

/

3.6 DE PLAATS IN DE OPLEIDINGSSTRUCTUUR, DE VEREISTE VOORKENNIS EN EEN INSCHATTING VAN DE WENSELIJKHEID VAN EEN AANBODBEPERKING

De onderwijskwalificatie Moderne Talen situeert zich in de derde graad aso, met domeinoverschrijdende doorstroomfinaliteit.

Er is geen specifieke voorkennis vereist. De toelatingsvoorwaarden die voor andere studierichtingen 3de graad SO met doorstroomfinaliteit gelden, zullen ook voor deze studierichting gelden. De meest logische vooropleiding in de tweede graad is de richting Moderne Talen.

Het betreft geen nicheopleiding, bijgevolg is er geen aanbodbeperking.

3.7 HET VERSCHIL IN INHOUDELIJKE INVULLING VAN DE ONDERWIJSKWALIFICATIE TEGENOVER EN DE EVENTUELE SAMENHANG MET ANDERE VOORSTELLEN VAN ONDERWIJSKWALIFICATIES EN MET ERKENDE BEROEPS- EN ONDERWIJSKWALIFICATIES

De nieuwe onderwijskwalificatie Moderne Talen (finaliteit domeinoverschrijdende doorstroom – aso) onderscheidt zich van de geactualiseerde onderwijskwalificatie ‘Taal en Communicatiewetenschappen’ (finaliteit domeingebonden doorstroom - tso) en van de onderwijskwalificaties met een component moderne talen van de finaliteit domeinoverschrijdende doorstroom (aso) op verschillende vlakken.

Onderscheidend karakter t.o.v. de onderwijskwalificaties met een component moderne talen (finaliteit domeinoverschrijdende doorstroom – aso):

- specifieke eindtermen m.b.t. pragmatiek (talen algemeen),
- specifieke eindtermen m.b.t. taaltechnologie (talen algemeen),
- specifieke eindtermen m.b.t. herformuleren en redigeren (communicatieve vaardigheden Nederlands),
- specifieke eindtermen m.b.t. sociolinguïstiek en pragmatiek voor Frans en Engels,
- een 4de taal naar keuze.

Onderscheidend karakter t.o.v. de geactualiseerde onderwijskwalificatie ‘Taal en communicatiewetenschappen’ (finaliteit domeingebonden doorstroom – tso):

- een extra specifieke eindterm m.b.t. sociolinguïstiek m.i.v. interculturele aspecten (talen algemeen),
- een specifieke eindterm minder m.b.t. pragmatiek (talen algemeen),
- een specifieke eindterm m.b.t. literatuur Nederlands,
- een specifieke eindterm m.b.t. literatuur (analyse) Frans en Engels en een specifieke eindterm m.b.t. literatuurbeleving in interactie Frans en Engels,
- een specifieke eindterm m.b.t. literatuurbeleving Duits i.p.v. een attitudinale specifieke eindterm voor ‘Taal en communicatiewetenschappen’,
- een 4de taal naar keuze,
- het ontbreken van specifieke eindtermen m.b.t. communicatiewetenschappen.

3.8 DE ONDERWIJSKWALIFICATIE OF KWALIFICATIES DIE IN VOORKOMEND GEVAL VERVANGEN WORDEN

De onderwijskwalificatie komt bovenop het bestaande aanbod.